

မြောက်ပိုင်းက လော်ဝေါ်များ

ဗန်းမော်ကျော်ဝင်း

လော်ဝေါလူမျိုးသည်ကား ကချင်ခြောက်မျိုးအနက် တစ်မျိုးအပါအဝင်ဖြစ်၏။ လော်-မြောက်ဘက်၊ ဝေါ-လူဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် လော်ဝေါဟူသည် "မြောက်ဘက်မှလာသော လူမျိုး"ဟုဆိုပေသည်။ မြန်မာတို့နှင့်သွေးသားတော်စပ်သူများဖြစ်ကြပြီး ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှု၊ ကိုယ်ပိုင်ဓလေ့ထုံးတမ်းများဖြင့် နေထိုင်ကြသော မြန်မာပြည်မြောက်ပိုင်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။

လော်ဝေါတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်စာပေဟူ၍ကား မရှိ။ သို့သော် ဓလေ့ထုံးတမ်းများသည်ကား အဆင့်အတန်းမြင့်မားသည်။ ချစ်စဖွယ်၊ မြတ်နိုးစဖွယ်၊ နှစ်သက်စဖွယ် ယဉ်ကျေးမှုကလေးများ ဖြစ်ကြသည်။ ယဉ်ကျေးမှုသဘောကို အချုပ်ထုတ်ဖော်ပြရလျှင် "ပွဲကြီးလေးပွဲ"ကိုပင် ပြရမည်ဖြစ်၏။ ပွဲကြီးလေးပွဲကား...

(၁)နာမည်မှည့်ပွဲ

(၂)အရွယ်ရောက်လျှင် ကြီးပွားချမ်းသာမှုတွက် နတ်တိုင်တည်ပွဲ

(၃)မင်္ဂလာဆောင်ပွဲ

(၄)အသုဘပွဲ

ဟူ၍ဖြစ်ကြသည်။ ထိုပွဲကြီးလေးပွဲပင်လျှင် လော်ဝေါတို့၏ဘဝမှတ်ကျောက်များ ဖြစ်ကြကုန်၏။ မွေးဖွားလျှင် နာမည်မှည့်ပွဲအဖြစ် ပွဲကြီးကျင်းပသည်။ အချို့က မနောပွဲပြုလုပ်သည်။ အရွယ်ရောက်လျှင် စီးပွားရေးအတွက် မြော်မှန်းပြီး နတ်တိုင်တည်ပွဲပြုလုပ်သည်။ ထို့နောက် လက်ထပ်သည့်ပွဲဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးကား အသုဘပွဲ ဖြစ်ပြီး ခမ်းနားစွာ ပြုလုပ်သော ဓလေ့ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် အသုဘအခမ်းအနားတို့နှင့်များစွာဆင်နေကြသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းတို့၏ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်းကို ခန့်မှန်းတွက်ဆကြည့်နိုင်ပေသည်။

လော်ဝေါတို့သည် စည်းကမ်းရှိကြသည်။ စည်းကမ်းရှိမှုကို များစွာ အလေးထားကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သူတို့၏ထမင်းစားပွဲကလေးကို ထုတ်ပြရမည်ဖြစ်၏။ လော်ဝေါအိမ်ထောင်စုတို့တွင် မိသားစုစုံလင်မှ ထမင်းစားကြမြဲဖြစ်သည်။ ထမင်းပွဲတွင် ရှေးရှေးကတည်းမှစ၍ ဇွန်း၊ ပန်းကန်စသည်တို့ သုံးလေ့သုံးထမရှိကြ။ ပန်းကန်အဖြစ် တောင်စင်ဖက်၊ ဝါးကျည်တောက်များ ဖြစ်ပြီး ဇွန်းများအဖြစ် ဝါးလက်ကလေးများပင်ဖြစ်လေသည်။ အိမ်ထောင်စု လူစုံလျှင် လက်ရေတပြင်စီးစားကြ၏။ ထမင်းစားကြလျှင် အထူးဂရုစိုက်ရသော စည်းကမ်းချက်များ ရှိကြသည်။ ထမင်းထုပ်ကို စားသုံးသူ၏လက်ဝဲဘက်တွင် အမြဲထားသည်။ ထားရာတွင် လည်း ဖက်၏အညှာကို စားသူ၏ကိုယ်ခန္ဓာဘက်သို့ တည့်တည့်မတ်မတ်ထား၏။ လက်ဝဲဘက်တွင် မထားလျှင်လည်းကောင်း၊ ဖက်အညှာသည် ကိုယ်ဘက်တည့်မတ်စွာ မထားခဲ့လျှင်လည်းကောင်း၊ နေရာယွင်းပျက်နေသည့်အတွက် စုန်းပင်ဖြစ်သည်ဟုခိုင်းပယ်မှုပြုကြသည်။ ဤကား သူတို့၏စည်းကမ်းချက်ပင် ဖြစ်လေသည်။ ဤတွင်မျှ မကသေး။ ဆီပြားမပါသောဟင်းတစ်ထုပ်ကို ကိုယ်ခန္ဓာရင်ဘတ်၏တည့်တည့်တွင် ထားပြီး ငရုတ်သီးထောင်းကို လက်ျာတည့်တည့်တွင် ထားပြီး စားသုံးကြသည်။ ဤသို့ နေရာအထားအသို စည်းကမ်းကျနမှုရှိမှ ထမင်းခိုင်းတွင် လက်ခံသည်။ စည်းကမ်းပျက်သူကား ဝိုင်းပယ်ခံကြရသည်။ ထို့ထက် ချစ်စရာကောင်းသောဓလေ့တစ်ခုသည်ကား အခြားမဟုတ်၊ မည်သူမျှ ထမင်းထုပ် ပို၍မစားကြရချေ။ အားလုံးတစ်ထုပ်စီဆိုလျှင် တစ်ထုပ်စီသာ စားကြရသည်။ အခြားတစ်ယောက်က နှစ်ထုပ်စားလိုလျှင် အားလုံးက နှစ်ထုပ်စားကြရ၏။ ယင်း၏အဓိပ္ပါယ်ကား လော်ဝေါတို့သည် "တစ်သွေး တစ်သား စိတ်တစ်ခုတည်း ညီညွတ်ကြသည်"ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်သတည်း။

လော်ဝေါယောက်ျား၊ မိန်းမတိုင်းသည် ဧည့်ဝတ်ကျောပွန်တတ်သောဓလေ့ကို အလေးထားကြပြန်သည်။ ယဉ်ကျေးကြသည်။ စေတနာထက်သန်ကြသည်။ ယောက်ျား၊ မိန်းမတိုင်းသည် လွယ်အိတ်တစ်လုံးစီ အမြဲလွယ်ကြသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တွေ့ဆုံကြလျှင် မိမိတို့၏လွယ်အိတ်တွင်းမှ ပါလာကြ

သော ကွမ်း-ဆေးစသည်တို့ကို တည်ခင်းပြီး ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာ ဆက်ဆံကြရန် ဖြစ်လေသည်။ မှန်၏။ သူတို့ လွယ်အိတ်ထဲတွင် ကွမ်း၊ ဆေးတို့သည် အပြတ်ရှိကြကုန်၏။ လွယ်ကြကုန်၏။ ယဉ်ကျေးစွာ ဆက်ဆံကြကုန်၏။

စည်းကမ်းရှိသည်။ ယဉ်ကျေးမှု မြင့်သည်ထက် ရဲရင့်မှုကိုလည်း အသားပေး ဂုဏ်ယူတတ်သောလူမျိုးလည်း ဖြစ်ပေသေး၏။ ယောက်ျားတိုင်းသည် အရွယ်ရောက်လျှင် ဓားရှည်ကို လွယ်ကြသည်။ ဓားလွယ်ဆင်ကြရာတွင် အဆင့်တန်းလိုက်၍ ခွဲခြားထားပေသည်။ ထိုအဆင့်ကား ကျားစွယ်ပါသောဓားရိုးနှင့်ကျားစွယ်မပါသောဓားရိုးများပင် ဖြစ်၏။ ကျားစွယ်တပ်ဆင်ထားသော ဓားရိုးနှင့်ဓားရှည်ကို ကိုင်ဆောင်သူမှာ သူရသတ္တိနှင့်ပြည့်စုံသူ ယောက်ျားကောင်းဟူ၍ သတ်မှတ်ကြသည်။ မှန်သည်။ ထိုကျားစွယ်ကား နယ်နယ်ရရမဟုတ်။ ဝယ်ခြမ်းထားသည် မဟုတ်။ တောထဲသို့ ကိုယ်တိုင်သွားပြီး ကြီးမားသော ကျားကို ရှာရသည်။ တွေ့လျှင် ကျားနှင့်ရင်ဆိုင် သတ်ပုတ်ရသည်။ အနိုင်ရလျှင် ထိုကျားစွယ်ကို ချွတ်ယူ၍ ဓားရိုးတွင် တပ်သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ထိုကျားစွယ်ပိုင်ရှင်(ဝါ)ဓားရိုးတွင် ကျားစွယ်ပါသောဓားလွယ်ပိုင်ရှင်သည် ယောက်ျားကောင်းသတ္တိခံပင် ဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် လော်ဝေါ်တို့၏ သူရသတ္တိအဆင့်ခွဲခြားထားပုံကို ကြည့်ပြီး သူတို့၏ ရဲရင့်မှုကို အကဲခတ်နိုင်ပေတော့သည်။ ထိုရဲရင့်မှုအတွက် ဂုဏ်ယူတတ်ကြသောလူမျိုးပင် ဖြစ်တော့သည်။

အထက်ဖော်ပြပါတို့သည် လော်ဝေါ်လူမျိုးတို့၏စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဓလေ့ထုံးတမ်းယဉ်ကျေးမှုကလေးများ၏တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြစ်လေသည်။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်တစ်ခု ကျန်ရှိသေး၏။ ယင်းကား စကားပုံများပင်ဖြစ်ကြသည်။ ထိုစကားပုံများသည် နှုတ်အားဖြင့်သာ တည်ရှိနေကြသော စကားပုံများဖြစ်ပြီး သူတို့၏ဘိုးဘွားလက်ထက် နှစ်များစွာမှရှိခဲ့ကြသော စကားပုံများဖြစ်၏။ မြန်မာ့အတွေးအခေါ်စကားပုံများနှင့်ဆင်ကြပြီး ယင်းတို့သည် လော်ဝေါ်တို့၏ ဓလေ့၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ အားမာန်တို့ကို ပြနေကြလေသည်။ ဥပမာ...

"လူကောင်းဆီမှာ လူများသည်၊ သစ်ပင်ကောင်းသော် ငှက်များ၏"ဟူသော စကားပုံကို မြင်နိုင်သည်။ လော်ဝေါ်တို့သည် စိတ်ထားဖြောင့်စင်းကြသည်။ ရိုးသည်။ စိတ်ကောင်းရှိသူကို လက်ခံယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့စကားပုံကလည်း သူတို့၏ယဉ်ကျေးမှုကို အခြေခံ၍ ကိုယ်စားပြုထုတ်ဖော်ပြလိုက်ပေသည်။ "သစ်တစ်ပင်ကောင်း ငှက်တစ်သောင်းမိုခို"ဟူသောမြန်မာစကားပုံနှင့်ဆင်ဆင်တူသည်ကို အကဲခတ်နိုင်၏။ လူကောင်းတစ်ဦးကိုသာ မိုခိုဆည်းကပ်တတ်ကြသောသူတို့၏ ဓလေ့ကို ပွင့်လင်းစွာ ထုတ်ဖော်ထားခြင်းဖြစ်၏။ ဤတွင်မျှ မကသေး...

"ဒူးဝါးသည် စိတ်ကောင်းစွာနှင့်အုပ်ချုပ်သော် စိုက်ပင်ကောင်း၏"ဟူ၍ ရှိပြန်သေးသည်။ မြန်မာဘုရင်များ မင်းကျင့်တရား ဆယ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံမှ မိုးလေမှန်ကန်ပြီး တိုင်းပြည်စည်ပင်ဝပြောသည်ဟုအယူရှိသကဲ့သို့တည်း။ အမှန်အားဖြင့် ဒူးဝါးများသည် ဇော်ဘွားများဖြစ်ကြသည်။ ရှေးအခါက ဒူးဝါးများသည် နယ်ပယ်အလိုက် အုပ်ချုပ်ကြရသည်။ ထို့ကြောင့် နယ်ပယ်အလိုက် အုပ်ချုပ်သူဒူးဝါးများ စိတ်ထားကောင်းမွန်မှ နယ်ပယ်သာယာသည်၊ တောင်ယာစိုက်ပျိုးပင်များ ကြွယ်ဝသည်ဟုဆိုလိုရင်းဖြစ်၏။ ဤစကားပုံနှင့်လည်း သူတို့၏စိတ်သဘောဖြောင့်စင်းမှုကို အထွတ်ထိပ်ထားကြကြောင်း ဖော်ပြလိုက်ပြန်သည်။

မြန်မာတို့သည် "သစ်ငှက်မြင့်တုံ မြက်မြင့်တုံ"ဟူသောစကားပုံအရ သူတစ်ပါးကို မကောင်းပြုလျှင် ကိုယ့်အလှည့်လည်း တစ်နေ့ကြုံရမည်ဖြစ်၏။ အတုံအလှည့်သဘောကို စွဲမြဲယုံကြည်ကြသည်။ လော်ဝေါ်များသည် ဤအတုံအလှည့်သဘောကို လက်ခံကြသည်။ ထို့ကြောင့်...

"သူများကို ပြောင်သော်၊ ကိုယ့်ကိုလည်း သူများ ပြောင်သည်"ဟုဆို၏။ မြန်မာ့ယုံကြည်မှု၊ မြန်မာ့စကားပုံနှင့်လည်း များစွာတိုက်ဆိုင်လှသည်။ ကိုက်ညီလှသည်။ သူတစ်ပါးအား ပြောင်လှောင်ကဲ့ရဲ့ခြင်းအလုပ်ကို မုန်းတီးကြောင်း ဖော်ပြလိုက်ပြန်သည်။

"ကိုယ့်ကလေး သူများပစ္စည်း ခိုးသော်၊ ငါ့ကလေး မခိုးဘူးဟုမပြောနှင့်"

"မိုးတွင်းခါ မြေကြီးမပြိုအောင် ထားသော်လည်း မရသကဲ့တည်း"

ဟူ၍လည်း မှန်ကန်မှုကို နှစ်သက်သဖြင့် ဖော်ပြလိုက်ပြန်၏။ သဘာဝလည်း ကျသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသသည် မိုးတွင်းအခါ မြေကြီးကမ်းပါးများ ပြိုကျသည်။ ထိုအခါ သစ်၊ ဝါးများဖြင့် မပြိုအောင် ကတုတ်များလုပ်၍ ထားသည်။ မရ ပြိုကြ၏။ ထို့အတူ ကိုယ့်ကလေး ပစ္စည်းခိုးသည်မှန်သော်လည်း ငြင်း၍လိမ်ပြောလျှင်မရဟုဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ တောင်ပေါ်ဒေသတွင် ဖြစ်မြဲဖြစ်စဉ် သဘာဝဓလေ့များနှင့်နှိုင်း၍ ပြထားသည်မှာ ချစ်စရာပင် ဖြစ်တော့၏။ သူတို့လူမျိုးတွင် ဒုစရိုက်အပြုအမူများကို မုန်းတီးကြောင်း ဖော်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

လော်ဝေါ်တို့သည် အလုပ်အကိုင်ကို မြတ်နိုးကြသည်။ မိမိလုပ်သော အလုပ်အတွက် ဂုဏ်ယူတတ်ကြသော လူမျိုးဖြစ်သည်။ "အလုပ်ဟူသမျှ ဂုဏ်ရှိစွာ"ဟူသောဆောင်ပုဒ်ကို အရေးပေးကြသောလူမျိုးဖြစ်ကြသည်။ လူတိုင်း အလုပ်လုပ်သည်။ တောတွင် ယာခုတ်မှစ၍ ဝက်စာရိတ်သည်ထိ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ လူငယ်များပါ မကျန် ပြုလုပ်ကြသည်။ အလုပ်ကို တန်ဖိုးထားကြသည်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အားကိုးသော စိတ်ဓာတ်ရှိကြသည်။ ကိုယ်လုပ်မှ ကိုယ်စားရသည်ဆိုသောစိတ်ဓာတ် အပြည့်အဝရှိသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါ စကားပုံက ရေသာခိုချင်စိတ်ရှိသူကို ထိမိစွာ ဆုံးမလိုက်လေတော့၏။

"ထမင်းကို မစားချင်ဘူးဆိုသော် သူများတွက်ရ၏။ အလုပ်ကို မလုပ်ချင်ဘူးငြင်းသော် သူများလုပ်မပေး"

မှန်၏။ ထမင်းကား စားမည့်သူ မရှားပါချေ။ ကိုယ့်အလုပ်ကို ငြင်းလျှင် မည်သူမျှ လုပ်မည်မဟုတ်။ မိမိဝန်ကို မိမိထမ်းရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဆုံးမလိုက်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ခွဲ၊ သတ္တိ၊ အား၊ မာန်တို့ကို မွေးရန်လမ်းညွှန်လိုက်သည်။ ကိုယ့်ဝန်ကိုယ်ထမ်း၍ ကိုယ့်လမ်းကိုယ်သွားခြင်းဟူသော သတ္တိစွမ်းအားရှိသောလူမျိုးများပင်တည်း။ ဤကား သူတို့၏စိတ်ဝင်စားစဖွယ် စကားပုံအချို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။

လော်ဝေါ်ကို တစ်နည်းအားဖြင့် "မရူ"ဟူ၍လည်း ခေါ်ပေးသေး၏။ သို့သော် "မရူ"လူမျိုးဟုခေါ်လျှင် မနှစ်သက်ကြပါ။ လော်ဝေါ်ဟုခေါ်စေချင်ကြသည်။ မှန်လည်းမှန်၏။ မြောက်ဘက်ပိုင်းမှ လာသူများဖြစ်ကြ၍ "လော်ဝေါ်"ဟူသော အသုံးအနှုန်းက ပို၍လျော်ကန်သည်။ ဤလော်ဝေါ်များသည်ကား မြန်မာ့သွေးရင်းညီအစ်ကိုများဖြစ်ကြသည်။ ယဉ်ကျေးကြသည်။ စည်းကမ်းရှိကြသည်။ ရဲရင့်ကြသည်။ ရိုးသားဖြောင့်မတ်ကြသည်။ သူတို့၏ဓလေ့၊ သူတို့၏စကားပုံများကပင်လျှင် ယဉ်ကျေးမှုအသီးသီးကို ဖော်ပြနေပြီဖြစ်၏။ အချုပ်ဆိုရသော် မြန်မာတို့၏သွေးရင်းသားရင်း တစ်အူတုံဆင်း ညီအစ်ကိုများဖြစ်ကြသလို ဇွဲ၊ မာန်၊ သတ္တိနှင့်ပြည့်စုံပြီး မြန်မာ့စိတ်ဝမ်းနှင့်ညီညွတ်စွာ လက်တွဲချီတက်နေသောမြန်မာပြည်မြောက်ပိုင်းမှ မြန်မာ့သားကောင်း၊ သမီးကောင်း ရတနာများပင် ဖြစ်ကြသည်။ ယခုအခါ လော်ဝေါ်တို့ အများဆုံးနေထိုင်ရာ ဒေသသည် မြစ်ကြီးနားပတ်ဝန်းကျင်နှင့်မြောက်ဘက်တောင်တန်းဒေသ ကချင်ပြည်နယ်တစ်ဝှမ်းကွက်ကြားနေထိုင်ကြပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။၁၉၆၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ အမှတ်(၁၀၄)ထုတ် ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း စာမျက်နှာ(၁၇၅-၇၈)၌ လာရှိသော ဆောင်းပါးကို ပြန်လည်၍ စာစီရိုက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။